

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Martina Kříže v právní věci **žalobce: P. B.**, narozen ..., t. č. Věznice Horní Slavkov, Hasičská 785, Horní Slavkov, proti **žalované: Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 7. 2015, č. j. 1733/15,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se podanou žalobou domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 2. 7. 2015, č. j. 1733/15 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná rozhodla tak, že žalobci nebyl určen advokát k poskytnutí právní služby dle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

Žalobce stejnou žalobou napadl i další dvě rozhodnutí žalované (ze dne 10. 6. 2015, č. j. 1173/15 a č. j. 1174/15); soud žalobní návrhy proti těmto rozhodnutím vyloučil usnesením ze dne 17. 6. 2016, č. j. 9 Ad 23/2015 – 41 k samostatnému projednání (žaloby proti těmto rozhodnutím jsou u Městského soudu v Praze vedeny pod sp. zn. 9 Ad 17/2016 a 9 Ad 18/2016). Předmětem nyní posuzované věci je tedy pouze napadené rozhodnutí ze dne 2. 7. 2015.

Žalovaná v napadeném rozhodnutí konstatovala, že se nejprve zabývala otázkou požadované právní služby. Uvedla, že předmětem požadované právní služby bylo zastoupení žadatele, jakožto navrhovatele v řízení vedeném u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 0Nc 158/2014 o omezení svéprávnosti posuzované R. P., v němž žalobce vystupuje toliko jako navrhovatel, nikoli jako účastník řízení, o jehož právech a chráněných zájmech má být soudem rozhodováno. Žalovaná uvedla, že lze tedy shodně jako Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou konstatovat, že se v daném řízení jedná ze strany žalobce o zjevně bezdůvodné uplatňování či bránění práva.

Dále žalovaná odůvodnila své rozhodnutí tím, že žalobce neprokázal splnění podmínek stanovených v § 18 odst. 2 věta první zákona o advokacii, jelikož neprokázal, že se mu nepodařilo zajistit si právní pomoc způsobem v zákoně stanoveným. Samotná skutečnost, že je žalobce vazebně stíhán, nemá bez dalšího za následek nemožnost zajistit si právní službu zvoleným advokátem. Žalobce je schopen korespondenční cestou zajistit si advokáta, avšak o takový postup se ani nepokusil. S ohledem na neprokázání podmínek stanovených v § 18 odst. 2 věta první zákona o advokacii upustila žalovaná od dalšího dokazování ohledně důvodnosti poskytnutí právní služby bezplatně či za sníženou odměnu advokáta.

Žalobce v podané žalobě uvedl, že nepotřebuje pouze rady, ale potřebuje i zajišťování důkazů k žalobám, které není schopen sám zajišťovat díky výkonu trestu odnětí svobody. Žalobce konstatoval, že není schopen si zařizovat kopie ze spisů ani oslovovat právníky díky tomu, že nemá finanční prostředky, když dle zákona může bezplatně zaslat korespondenci pouze svému (přidělenému) advokátovi.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že žalobce neprokázal, že by nesplňoval podmínky pro ustanovení zástupce soudem, nejlépe rozhodnutím soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce. Žalobce dále neprokázal, že by si nemohl zajistit právní službu způsobem zákonem předvídaným, tedy uzavřením smlouvy s advokátem. Žalobci v tom sama o sobě nebrání ani skutečnost, že dlí ve vazbě, případně ve výkonu trestu odnětí svobody. Předmětem požadované právní služby bylo zastoupení žalobce jako „navrhovatele“ v řízení o omezení svéprávnosti (třetí osoby, nikoli žalobce samotného). Žalobce však není pro tento typ soudního řízení kvalifikovaným navrhovatelem (na rozdíl od zdravotnického zařízení) a musel by soudu předložit zdravotnickou dokumentaci posuzované osoby. Žalovaná se proto ztotožnila s obsahem usnesení okresního soudu v tom, že jde ze strany žalobce o zjevně bezdůvodné uplatňování práva.

Na vyjádření žalované reagoval žalobce replikou, v níž uvedl, že ve věci omezení svéprávnosti je navrhovatelem kvalifikovaným jako osoba blízká a v souladu se zdravotnickým zařízením a za jeho podpory. Žalovaná nemá pravomoc vyjadřovat se k bezúspěšnosti žaloby. Žalobce měl za to, že žalovaná předložil vše potřebné a že nemožnost zajistit si právní služby prokázal jak umístěním ve vazbě, tak svými majetkovými poměry. Žalobce dodal, že pouze porada ve věci nepostačovala a ve všech případech bylo třeba zajišťovat důkazy a vystupovat před soudem. Žalobce byl však omezen vazbou, nemohl klást svědkům otázky a jeho korespondence s advokátem šla přes orgány činné v trestním řízení, čímž se promeškávají lhůty. Z těchto důvodů považoval žalobu za oprávněnou.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a to v rozsahu žalobních bodů.

Žaloba není důvodná.

Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani se nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona, má právo, aby mu Komora na základě jeho včasného návrhu advokáta určila. V téže věci však může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19. V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je

advokát povinen právní služby poskytnout, jakož i rozsah těchto služeb. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky poskytnutí právních služeb, včetně povinnosti poskytnout právní pomoc bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud to odůvodňují příjmové a majetkové poměry žadatele. Komorou určený advokát je povinen právní služby žadateli poskytnout za Komorou určených podmínek. To neplatí, jsou-li dány důvody pro odmítnutí poskytnutí právních služeb uvedené v § 19 nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva; v těchto případech advokát o důvodech neposkytnutí právních služeb bez odkladu písemně vyrozumí žadatele a Komoru. Určení advokáta Komorou nenahrazuje plnou moc vyžadovanou zvláštními právními předpisy k obhajobě toho, jemuž byl advokát Komorou určen, v trestním řízení nebo k jeho zastupování v jiném řízení.

Ze spisu žalované soud zjistil, že žalobce požádal o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve své písemné žádosti ze dne 7. 6. 2015 a následně rovněž na tištěném formuláři ze dne 30. 6. 2015, z nichž je zřejmé, že požadoval určení advokáta pro řízení vedeným u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 3 C 220/2014 a také 0NC 158/2014, k nimž uvedl, že v těchto řízeních byla jeho žádost o ustanovení zástupce soudem zamítnuta. Jako přílohy doložil rozhodnutí Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2014, č. j. 0Nc 158/2014-56, jímž bylo zastaveno řízení o omezení svéprávnosti D. P., a byl zamítnut návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů. Dále předložil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 4. 2015, jímž bylo potvrzeno usnesení Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 28. 4. 2015, č. j. 3C 220/2014-32, kterým okresní soud, mimo jiné, zamítl žádost žalobce o ustanovení zástupce pro řízení.

Z napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaná posuzovala žádost žalobce o určení zástupce toliko pro rozsah řízení u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou vedeném pod sp. zn. 0Nc 158/2014 o omezení svéprávnosti D. P. Protože, jak je patrné z odvolacího usnesení Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 19Co 118/2015-41 ze dne 28. 4. 2015 (ve věci Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 3C 220/2014), toto řízení skončilo rozsudkem ze dne 28. 4. 2015, tj. před podáním žaloby (žaloba byla podána dne 21. 7. 2015 a byla doručena soudu prostřednictvím žalované dne 2. 9. 2015) a protože žalobce v žalobě nenamítá, že nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o určení advokáta pro řízení ve věci sp. zn. 3 C 220/ 2014, soud nepovažoval absentující posouzení ve vztahu k tomuto druhému občanskoprávnímu řízení za vadu řízení, mající vliv na nezákonnost rozhodnutí. Nadto žalovaná může o žádosti žalobce v rozsahu řízení pod sp. zn. 3C 220/2014 rozhodnout i samostatným rozhodnutím. Soud proto přezkoumal zákonnost napadené rozhodnutí ohledně jeho předmětu, tj. v otázce určení advokáta pro řízení pod sp. zn. 0Nc 158/2014.

Soud přisvědčuje žalované v tom, že žalobci nesvědčí splnění všech podmínek, za nichž mu lze dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii určit zástupce.

Žalobce zcela jistě předloženými rozhodnutími soudů prokázal, že splňuje podmínku pro určení advokáta tím, že mu nebyl ustanoven advokát soudem. V tomto směru nemá tvrzení žalované obsažené ve vyjádření k žalobě o tom, že žalobce tuto skutečnost neprokázal, oporu ve spise. Nelze však zcela přistoupit na odůvodnění žalované, že žalobce neprokázal, že se nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle zákona o advokacii. Žalobce sice v této souvislosti obecně a dle soudu nerelevantně tvrdí, že z důvodu výkonu trestu odnětí svobody není schopen si sám zajišťovat důkazy, oslovovat právníky a zajistit si právní pomoc, nicméně jako důvod uvádí i nedostatek finančních prostředků, který doložil prohlášením o příjmových

a majetkových poměrech ze dne 29. 6. 2015. Soud je toho názoru, že úprava daná ust. § 18 odst. 2 zákona o advokacii v podmínce možnosti domoci se právních služeb podle zákona o advokacii míří na situace, kdy jsou právní služby zvolenými advokáty postupně odmítány a tuto situaci má žadatel doložit. Nicméně předmětná právní úprava, a to ani ve spojení s § 18 odst. 3 zákona jednoznačně neodpovídá na otázku, zda podmínka možnosti domoci se právních služeb podle zákona o advokacii také nemíří, byť nepřímo i na situace, kdy žadatel nemá dostatek finančních prostředků pro zaplacení právních služeb (žadatel si nevolí advokáta, neboť jej nemůže zaplatit).

Z hlediska možnosti opatřit si právní služby smluvně, volbou advokáta soud přisvědčuje žalované v tom, že výkon odnětí svobody nebrání, aby si žalobce i v tomto prostředí opatřil právní zastoupení, zvláště, jestliže žalobce sám v replice uvádí, že s advokátem (zřejmě v jeho trestní věci) koresponduje, byť tato korespondence prochází přes orgány činné v trestním řízení. Žalobce tak není výkonem trestu odnětí svobody omezen na svých jiných právech, a to na právech kontaktovat advokáty, orgány žalované, případně i jiné úřady a vést korespondenci. V tomto směru žalobce skutečně neprokázal, že se snažil domoci se poskytnutí právních služeb a že tyto služby mu byly odmítnuty. Jinou otázkou je, zda ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii žalobci brání domoci se zastoupení i nedostatek finančních prostředků. Žalovaná se ve svém rozhodnutí o tomto aspektu věci nikterak nezmínila a ani doložení příjmových a majetkových poměrů žalobce nehodnotila. Pokud má žalovaná za to, že nedostatek finančních prostředků není důvodem, který by způsoboval nemožnost domoci se poskytnutí právních služeb postupem podle zákona o advokacii, pak není zřejmé, proč jej v poučení ze dne 12. 6. 2015 vyrozuměla o možnosti žádat o poskytnutí právní služby bezplatně nebo za sníženou odměnu advokáta právě v souvislosti s žádostí o určení advokáta. Z důvodu ne zcela vystihující a praktické stávající právní úpravy (žadatel by si měl nejprve volit advokáta, i když nemá dostatek finančních prostředků a následně požadovat bezplatné právní zastoupení, které jde toliko u služeb poskytovaných *určeným* advokátem) a z důvodu nedostatečného odůvodnění napadeného rozhodnutí ve vztahu k tvrzením žalobce o nedostatku finančních prostředků, soud nemůže jednoznačně vejít toliko na úsporné posouzení žalované, že se žalobce nepokusil zajistit si advokáta.

I přes uvedené neúplnosti napadeného rozhodnutí, ne zcela dostatečně odůvodněné úvahy žalované o možnosti žalobce domoci se právního zastoupení podle zákona o advokacii, soud nepřistoupil ke zrušení napadeného rozhodnutí, neboť má za prokázané, že vyhovění žádosti o určení advokáta bránilo zjištění žalované, že v rozsahu požadované právní služby jde o bezdůvodné uplatňování práva.

Žalovaná v napadeném rozhodnutí s odkazem na povahu občanskosprávního sporu pod sp. zn. 0Nc 158/2014 o omezení svéprávnosti D. P., pro který je požadováno poskytnutí právní služby, dospěla k závěru, že jde o bezúspěšné uplatňování práva, což také bylo důvodem, proč Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou usnesením č. j. 0Nc 158/2014-56, ze dne 19. 11. 2014 zastavil řízení. Z rozhodnutí soudu zcela zřejmě vyplývají důvody zastavení řízení, odvíjející se od znaleckého posouzení duševního stavu posuzované v důsledku trestního jednání žalobce a od podmínek daných ust. § 55 a násl. občanského zákoníku.

Soud si je vědom právní úpravy dané ust. § 18 odst. 2 zákona o advokacii, kde dle úpravy věty páté a šesté citovaného ustanovení je otázka bezdůvodného uplatňování nebo bránění práva spojena s posouzením, které poskytuje nikoliv žalovaná, ale určený advokát. Smyslem tohoto ustanovení je odmítnout právní služby, které se po kvalifikovaném posouzení advokátem, jeví jako nepotřebné, vůbec nevedoucí k ochraně nebo bránění práv žadatele,

např. proto, že vůbec nejsou dány podmínky pro uplatňování nebo bránění takových práv, kdy nároku nelze vůbec vyhovět nebo jde-li o zjevný nepoměr mezi skutkovým vyličením uplatněného nároku a žalobním petitem (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu 30 Cdo 1038/2013).

Standardně je třeba vycházet z toho, že až žalovanou určený advokát, který se seznámí s věcí žadatele, si může učinit kvalifikovaný úsudek o tom, zda žadatel bezdůvodně uplatňuje svá práva či nikoli. Určený advokát standardně posuzuje, zda jsou či nejsou takové podmínky dány a jeho závěr je výsledkem znalosti okolností vyličených žadatelem o právní službu a uplatněným nárokem. V souzené věci však takový standardní postup nenastal, v důsledku skutečnosti, že návrh žalobce (v řízení o omezení svéprávnosti družky žalobce) již posoudil soud ve svém rozhodnutí č. j. 0Nc 158/2014-56 ze dne 19. 11. 2014 a to právě z hlediska *skutkových okolností a návrhu žalobce včetně podmínek omezení svéprávnosti dle občanského zákoníku*. Soud uplatňování práva žalobce v uvedeném řízení posoudil jako nesmyslný návrh, odporující dobrým mravům, šikanózní, s cílem znepríjemnit život jiné osobě.

Vycházejí z rozhodnutí soudu, který uplatněný návrh žalobce posuzoval, materiální podmínky pro poskytnutí právní služby podle zákona o advokacii tedy nebyly naplněny. Ze spisu žalované, se žalobcem předložených dokladů ani z jiných okolností (včetně žalobního tvrzení) nevyplývají žádné skutečnosti (další řízení), které by závěr soudu o bezdůvodném uplatňování práva učiněný v řízení o omezení svéprávnosti zpochybnily či které by tento závěr zvrátily. Žalovanou určený advokát by v rámci své odborné právní pomoci tak nemohl ve vztahu k žalobci učinit jiný věcný úsudek než ten, který je vyvoditelný ze skutkových okolností a z rozhodnutí soudu o návrhu žalobce v uvedeném občanskoprávním řízení. Vzhledem k uvedenému a ke smyslu materiálního důvodu odmítnutí právního zastoupení, který je v této věci zcela zřejmý, soud nepovažuje za nezákonné, pokud takový úsudek v tomto specifickém případě, daném již rozhodnutím soudu, a priori učinila žalovaná na místo advokáta, který by teprve musel být postupem žalované určen, avšak jeho určení by z hlediska „právní ochrany či obrany žalobce“ nemohlo dojít kýženého cíle. Uvedeným postupem sice žalovaná na sebe atrahovala „pravomoc“ advokáta, avšak v tomto případě lpění na striktním postupu, spočívajícím v určení advokáta a poté v nezbytném odmítnutí právních služeb určeným advokátem, by se vyznačovalo přepjatým formalismem. Z důvodu okolností, za nichž je žalobcem požadována právní služba, a z důvodů, které nebyly soudem přijaty pro zjevně bezdůvodné uplatňování práva, městský soud neshledává postup žalované natolik vadným, že by způsoboval nezákonnost napadeného rozhodnutí, neboť zachovává význam a smysl poskytování právních služeb podle zákona o advokacii.

Ze shora uvedených důvodů a pro nedostatek materiální podmínky, spočívající ve způsobu uplatňování práva žalobcem v posuzovaném občanskoprávním řízení, Městský soud v Praze dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, a proto žalobu podle § 78 odst. 7 jako nedůvodnou zamítl.

Soud rozhodoval ve věci bez nařízení jednání, neboť k tomu byly dány podmínky ust. § 51 s.ř.s. Účastníci řízení k výzvě soudu výslovně nepožadovali nařízení ústního jednání.

O náhradě nákladů soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, soud mu proto nepřiznal náhradu nákladů řízení. Žalobce ostatně náhradu nákladů řízení nepožadoval, nebyl zastoupen a usnesením soudu č. j. 9 Ad 23/2015-41 ze dne 17. 6. 2016 byl osvobozen od soudních poplatků.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

V Praze dne 28. února 2017

JUDr. Naděžda Řeháková, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Veronika Brunhoferová